

DATOS IDENTIFICATIVOS

Epistemoloxía do traballo social

Materia	Epistemoloxía do traballo social			
Código	O05G220V01204			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Solar Rivera, María Mercedes			
Profesorado	Solar Rivera, María Mercedes			
Correo-e	mercedessolar@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase dunha materia obrigatoria, incluída no módulo do título de grao denominado: O Traballo Social, Conceptos, Modelos, Teoría e Aplicación. Dentro deste sitúase na materia denominada: Fundamentos do Traballo Social. Pretende como obxectivo xeral acercarse a construción do Traballo Social como disciplina e profesión.			

Competencias de titulación

Código	
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A21	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
A23	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
A28	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
A30	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
B2	Capacidade de organización e planificación
B8	Capacidade de xestión da información
B11	Traballo en e con equipos diversos
B17	Compromiso ético
B23	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención.	A7 A9
Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.	A9

Preparar, producir, efectuar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os/as colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente con respecto á confianza, á proximidade, á calidez e ás relacións.	A12	B11 B17
Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias para a súa modificación.	A15	
Establecer e actuar para resolver situacións de risco despois de identificar e definir a súa natureza.	A21	
Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo.	A23	B2
Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do traballo social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo.	A28	
Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do traballo social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre elas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional.	A29	B8 B23
Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificándoos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados.	A9 A30	B17

Contidos

Tema	
Coñecemento do concepto e natureza do traballo social	Dificultades para elaborar unha definición unitaria de «traballo social». O traballo social como arte, tecnoloxía social, profesión e disciplina científica. A construción da profesión e da disciplina. Definicións de traballo social.
O obxecto do traballo social	Complexidade para definir o obxecto do traballo social. Definicións históricas sobre o obxecto do traballo social.
Funcións xenéricas dos traballadores sociais	Funcións do profesional de traballo social. A intervención directa e indirecta. Onde exercen profesionalmente os traballadores sociais? Ámbito público e privado. O traballo social nos distintos sistemas de protección social: saúde, educación, xustiza etc. O traballo social no ámbito privado.
Teorías procedentes das ciencias sociais que inflúen no traballo social	Teorías procedentes da psicoloxía, da socioloxía e a filosofía, e como incidiron no traballo social. Teorías «para» e «do» traballo social: Howe, Payne, Kisnerman etc. Relación do traballo social con outras disciplinas científicas. A especificidade do traballo social. Teoría, práctica profesional e sistematización.
Introdución histórica á cuestión metodolóxica no traballo social	Que é o método en traballo social? Orixe e evolución histórica dos métodos tradicionais do traballo social: caso, grupo e comunidade. O movemento da reconceptualización. Crítica aos métodos tradicionais. A unificación metodolóxica. Os modelos en traballo social.
Introdución histórica á ética do traballo social: principios éticos básicos e códigos deontolóxicos	Os códigos deontolóxicos e o seu significado. Valores e principios na ética do traballo social.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22	16	38
Seminarios	15	15	30
Saídas de estudo/prácticas de campo	0	6	6
Titoría en grupo	8	0	8
Traballos tutelados	0	30	30
Probas de tipo test	2	20	22
Cartafol/dossier	0	16	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición xeral, por parte das profesoras, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices relacionadas coa materia.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Traballaranse textos complementarios, exercicios de integración teórico/práctica, exposición e defensa dos mesmos.

Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de investigación, empresas, institucións etc. de interese académico-profesional para o alumnado.
Titoría en grupo	Seguimento, atención e asesoramento do alumnado para o desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Especialmente adicadas a elaboración e avaliación do cartafol/dossier e do traballo tutelado.
Traballos tutelados	O alumnado, de xeito individual ou en grupo, elaborará un documento sobre a temática da materia. Trátase dunha actividade autónoma do alumnado que inclúe a recollida de información, lectura e manexo de bibliografía e redacción do documento final, podendo supoñer a exposición do mesmo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Para todas e calquera das modalidades metodolóxicas, as profesoras atenderá as dúbidas e as consultas dos/das estudantes en relación aos contidos da materia e/ou vinculadas cos seus estudos proporcionándolles orientación, asesoramento, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta atención personalizada desenvolverase cara ao alumnado de forma individual e/ou en pequeno grupo. Levarase a cabo coa presenza do estudantado na aula en horario docente e/ou no despacho da profesora en horario de titorías. Poderá desenvolverse esta tutela de forma non presencial a través do correo electrónico da docente, sempre que a consulta o permita.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Para todas e calquera das modalidades metodolóxicas, as profesoras atenderá as dúbidas e as consultas dos/das estudantes en relación aos contidos da materia e/ou vinculadas cos seus estudos proporcionándolles orientación, asesoramento, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta atención personalizada desenvolverase cara ao alumnado de forma individual e/ou en pequeno grupo. Levarase a cabo coa presenza do estudantado na aula en horario docente e/ou no despacho da profesora en horario de titorías. Poderá desenvolverse esta tutela de forma non presencial a través do correo electrónico da docente, sempre que a consulta o permita.
Titoría en grupo	Para todas e calquera das modalidades metodolóxicas, as profesoras atenderá as dúbidas e as consultas dos/das estudantes en relación aos contidos da materia e/ou vinculadas cos seus estudos proporcionándolles orientación, asesoramento, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta atención personalizada desenvolverase cara ao alumnado de forma individual e/ou en pequeno grupo. Levarase a cabo coa presenza do estudantado na aula en horario docente e/ou no despacho da profesora en horario de titorías. Poderá desenvolverse esta tutela de forma non presencial a través do correo electrónico da docente, sempre que a consulta o permita.
Seminarios	Para todas e calquera das modalidades metodolóxicas, as profesoras atenderá as dúbidas e as consultas dos/das estudantes en relación aos contidos da materia e/ou vinculadas cos seus estudos proporcionándolles orientación, asesoramento, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta atención personalizada desenvolverase cara ao alumnado de forma individual e/ou en pequeno grupo. Levarase a cabo coa presenza do estudantado na aula en horario docente e/ou no despacho da profesora en horario de titorías. Poderá desenvolverse esta tutela de forma non presencial a través do correo electrónico da docente, sempre que a consulta o permita.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	Para todas e calquera das modalidades metodolóxicas, as profesoras atenderá as dúbidas e as consultas dos/das estudantes en relación aos contidos da materia e/ou vinculadas cos seus estudos proporcionándolles orientación, asesoramento, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta atención personalizada desenvolverase cara ao alumnado de forma individual e/ou en pequeno grupo. Levarase a cabo coa presenza do estudantado na aula en horario docente e/ou no despacho da profesora en horario de titorías. Poderá desenvolverse esta tutela de forma non presencial a través do correo electrónico da docente, sempre que a consulta o permita.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Seminarios	O alumnado para garantir o desenvolvemento da materia deberá traer realizas as tarefas encomendadas para cada sesión do seminario (esquema de lecturas e/ou resolución de exercicios, así como a súa exposición cando lles corresponda). Deberá obterer unha nota de aprobado para poder sumar ó resto dos apartados de avaliación	10
Traballos tutelados	Valoraranse as presentacións dos traballos e as exposicións dos exercicios/actividades solicitados ao estudantado de xeito individual e/ou en grupo. Dependendo do carácter da actividade, as notas serán individuais ou para todos igual (p. ex. a presentación dun traballo colectivo proporcionará igual nota a todos/as os/as estudantes que o realizaron; a exposición dun traballo producirá notas individuais). Deberá obterer unha nota de aprobado para poder sumar ó resto dos apartados de avaliación.	20

Probas de tipo test	Para o alumnado asistente, o exame consistirá nunha proba tipo test de 40 preguntas de resposta única (con 4 alternativas de resposta). O/A alumno/a examínase da parte teórica da materia desenvolta nas sesións maxistrais e nos seminarios. Deberá obter unha nota de aprobado para poder sumar ó resto dos apartados de avaliación.	50
Cartafol/dossier	Cada estudante, de xeito individual, deberá presentar un cartafol/dossier dos exercicios, presentacións, exposicións, saídas de campo etc. realizados ao longo do cuadrimestre de xeito individual e/ou en grupo. En definitiva, trátase de que queden rexistradas no cartafol as actividades teórico-prácticas desenvoltas polo estudantado durante o desenvolvemento da materia. O cartafol será supervisado pola profesora nas sesións cos pequenos grupos. Deberá obter unha nota de aprobado para poder sumar ó resto dos apartados de avaliación.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. Modalidade de avaliación para estudantes asistentes. Como pode observarse a planificación deste proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua. Será considerado alumno/a asistencial cuando teña unha asistencia mínima do 80% ás sesións maxistrais, un 80% ós seminarios e un 80% ós pequenos grupos. Os criterios e modalidades de avaliacións son os que constan no apartado específico da guía. Lémbrese que cada unha das metodoloxías de avaliación debe estar aprobada por independente para poder superar a materia.

2. Modalidade de avaliación para estudantes non asistentes. Aqueles estudantes que opten por non asistir ás clases, ou non poidan, ou pretendendo ser «estudantes asistentes» teñan menos da asistencia requirida para ser considerados como tal, terán que demostrar -igualmente que os seus/súas compañeiros/as- a adquisición das diferentes competencias da materia, ou sexa, o coñecemento dos seus aspectos procedementais e actitudinais. Isto farano nunha única proba ou exame final o día da convocatoria oficial. O exame neste caso suporá o 100 % da nota do/a alumno/a e nel diferenciaranse as preguntas da parte teórica (50 % da nota final) daquelas da parte práctica que se realizarán mediante supostos prácticos (50 % da nota final), estas notas solo farán media e permitirán superar a materia si cada unha das partes (teórica e práctica) están aprobadas por independente.

Convocatorias seguintes:

Na convocatoria de xullo o alumnado avaliará as competencias e probas non superadas na convocatoria anterior.

Na convonvocatoria de xullo o estudantado non asistente terá que repetir novamente o exame completo.

Non se gardarán notas de ningunha parte da materia -teoría ou práctica- para o seguinte curso académico.

Bibliografía. Fontes de información

BARBERO, J.M., **El Trabajo social en España**, Mira Editores.,
CONSEJO GENERAL DE COLEGIOS OFICIALES DE DIPLOMADOS EN TRABAJO SOCIAL Y ASISTENTES SOCIALES, **Código Deontológico de la Profesión de Diplomado en Trabajo Social**, CGCODTS.,
FERNÁNDEZ GARCÍA, Tomás y ALEMÁN BRACHO, Carmen,, **Introducción al Trabajo Social**, Alianza Editorial,
GARCÍA MORIYÓN, F., **Derechos Humanos y Educación. Textos fundamentales, textos complementarios**, Ediciones de la Torre.,
HOWE, D., **Dando sentido a la práctica. Una introducción a la teoría del Trabajo social**, Editorial Maristán.,
MORÁN CARRILLO, J. M., **Epistemología, Ciencia y Paradigma en Trabajo Social**, Aconcagua,
PAYNE, M., **Teorías Contemporáneas del Trabajo Social**, Narcea.,
ROBERTIS, C., **Metodología de la Intervención en Trabajo Social**, Ateneo,
SALCEDO MEGALES, D., **Autonomía y Bienestar. La ética del Trabajo Social**, Comares. Granada.,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Outros comentarios

Recomendacións para superar a materia:

- 1.-Traballar e estudar de xeito continuado mellora notablemente a superación da materia, xa que é unha asignatura que require asentarse e comprender de forma paulatina os contidos.
 - 2.-Leer os temas da sesión maxistral previamente a mesma, co fin de mellorar a comprensión da explicación xeral do profesorado, asíí como traer elaboradas as dúbidas a aula para poder resolvelas en función das necesidades do alumnado.
 - 3.-Levar o día as actividades planificadas para cada seminario.
 - 4.-Non saltarse as pautas da organización do traballo tutelado.
 - 5.-Plantexar as dúbidas sobre calquer aspecto da materia o profesorado, tanto na aula (en relación os contidos e exercicios) como nas titorías de despacho (para outros aspectos relacionados coa materia ou para afondar en dúbidas que por cuestión de tempo non sexa posible facelo na aula).
-